

**Wytyczne w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020**

**NAJCZĘŚCIEJ ZADAWANE PYTANIA**

<b>Wykaz kluczowych zagadnień</b>	
Dochód wygenerowany w fazie inwestycyjnej	Pytanie 16, 22
Dyskontowanie	Pytanie 6, 9, 10
Finansowa wewnętrzna stopa zwrotu z kapitału prywatnego (FRR Kp) w projektach hybrydowych	Pytanie 18
Infrastruktura biznesu	Pytanie 19
Kurs wymiany EUR/PLN	Pytanie 13
Luka w finansowaniu	Pytanie 1, 4, 10, 11, 12
Monitorowanie dochodowości w fazie operacyjnej	Pytanie 1, 10, 11, 20, 21
Oszczędności kosztów operacyjnych	Pytanie 7, 15
Pomoc publiczna	Pytanie 5
Pro rata	Pytanie 10, 22
Próg dużego projektu	Pytanie 2
Przychody projektu m.in. w kontekście refundacji NFZ oraz dopłat do biletów ulgowych	Pytanie 14
Stawka zryczałtowana	Pytanie 3, 4, 17
Wariant bezinwestycyjny	Pytanie 12
Wartość rezydualna	Pytanie 6

**Pytanie 1:** W jaki sposób traktować sytuacje, w których beneficjent zgłasza w fazie operacyjnej istotną zmianę w projekcie w zakresie dochodowości, np. informuje o pojawieniu się nowego źródła dochodu w projekcie, który wcześniej nie był traktowany jako generujący dochód, bądź też sytuacja finansowa projektu zmusza go do podwyższenia opłat za usługi świadczone w ramach projektu? Czy w takich sytuacjach występuje konieczność ponownego obliczenia wartości dofinansowania w oparciu o aktualne dane finansowe, czyli rekalkulacji poziomu luki w finansowaniu?

**Odpowiedź:** W związku z faktem, iż art. 61 rozporządzenia Parlamentu i Rady UE nr 1303/2013 nie daje jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie, każdy przypadek należy oceniać indywidualnie, biorąc pod uwagę poniższe uwarunkowania:

Przede wszystkim należy ustalić, czy w tym przypadku nie mamy do czynienia z wystąpieniem sytuacji, o której mowa w art. 71 ust. 1 lit. c rozporządzenia Parlamentu i Rady UE nr 1303/2013, tzn. istotnej zmiany wpływającej na charakter operacji, jej cele lub warunki wdrażania, która mogłaby doprowadzić do naruszenia jej pierwotnych celów.

Możliwe są przypadki, w których nowe źródło dochodu w projekcie nie wynika bezpośrednio z jego realizacji. Dochód ten wystąpiłby w identycznej skali niezależnie od tego, czy dany projekt byłby zrealizowany, czy też nie. W takiej sytuacji z pewnością nie będziemy mówili o naruszeniu zasady trwałości opisanej powyżej. W przypadku, gdyby wnioskodawca przewidział wystąpienie tego dochodu na etapie opracowywania analizy finansowej i tak nie uwzględniłby go w kalkulacji luki w finansowaniu, gdyż ujęcie przyrostowe znosi przepływy pieniężne, które występują zarówno w wariantcie inwestycyjnym, jak i bezinwestycyjnym.

Natomiast w przypadku, gdy w projekcie, który na etapie oceny wniosku o dofinansowanie nie zakładał pobierania opłat od użytkowników za usługi świadczone w ramach projektu, na etapie operacyjności pojawiają się tego rodzaju opłaty, należy przyjąć, że mamy do czynienia ze zmianą, o której mowa w art. 71 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013, gdyż wprowadzenie odpłatności za usługi w istotny sposób wpływa na charakter projektu. W takiej sytuacji powinniśmy przeprowadzić analizę, która ustali, czy w świetle nowych okoliczności nadal uzasadnione jest udzielenie projektowi wsparcia finansowego ze środków UE na ustalonym pierwotnie poziomie. W skrajnych przypadkach

może okazać się nawet, że projekt w ogólnie nie powinien uzyskać dofinansowania UE, gdyż wskaźniki finansowe (FNPV, FRR) są na poziomie, który nie uzasadnia objęcia go wsparciem.

Z drugiej strony, w niektórych przypadkach zmiany w polityce taryfowej, polegające na podwyższeniu opłat za świadczone usługi, mogą wynikać z przyczyn obiektywnych i niezależnych od beneficjenta (np. z sytuacji gospodarczej, bądź też nowych uregulowań prawnych). W niektórych przypadkach zmiana polityki taryfowej będzie wynikać z potrzeby zachowania trwałości finansowej danego projektu. W obu ww. sytuacjach, o ile beneficjent dostarczy odpowiednie uzasadnienie wprowadzanych zmian, można przyjąć, że nie doszło do naruszenia zasady trwałości i w związku z tym nie ma konieczności rekalkulacji luki w finansowaniu.

**Pytanie 2:** Jaką wartość całkowitych kosztów kwalifikowalnych, należy stosować do określenia, czy dana operacja stanowi duży projekt w rozumieniu art. 100 rozporządzenia Parlamentu i Rady UE nr 1303/2013, w przypadku projektów generujących dochód?

**Odpowiedź:** W przypadku projektów generujących dochód powinna to być wartość całkowitych kosztów kwalifikowalnych skorygowana o potencjalne dochody, określane zgodnie z zasadami zawartymi w art. 61 ww. rozporządzenia. Wynika to z punktu 92 preambuły przedmiotowego rozporządzenia, który wskazuje, że: „Próg ten powinien zostać ustanowiony w odniesieniu do całkowitych kwalifikowanych kosztów po uwzględnieniu oczekiwanych dochodów (...)”.

Dodatkowo, w załączniku nr 2 do rozporządzenia Komisji Europejskiej nr 2015/207, stanowiącym format dokumentu służącego przekazaniu informacji na temat dużego projektu (wniosek o potwierdzenie wkładu), w części C.3 *Obliczanie całkowitych kosztów kwalifikowalnych* podano następującą informację:

„Należy zastosować kwotę całkowitych kosztów kwalifikowalnych, po uwzględnieniu wymogów określonych w art. 61 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, aby zweryfikować, czy w ramach danego projektu osiągnięto próg dla dużego projektu zgodnie z art. 100 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.”

**Pytanie 3:** Czy w przypadku, gdy w ramach programu operacyjnego dla danego sektora, podsektora lub rodzaju operacji podjęto decyzję o zastosowaniu metody obliczania dochodu w oparciu o zryczałtowaną procentową stawkę dochodów, w każdym przypadku beneficjent będzie zmuszony do sporządzenia projekcji przepływów pieniężnych w celu ustalenia, czy dany projekt spełnia przesłanki projektu generującego dochód w kontekście art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013?

**Odpowiedź:** Zgodnie z art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013 metoda stawki zryczałtowanej (ang. *flat rate*) ma zastosowanie wyłącznie do takich projektów, które stanowią operacje generujące dochód po ukończeniu w rozumieniu ww. artykułu. W praktyce oznacza to, że artykuł ten należy stosować wyłącznie do takich projektów, w których zdyskontowane przychody przewyższają zdyskontowane koszty operacyjne i odtworzeniowe. Na etapie identyfikacji projektu jako generującego dochód należy pominąć kwestię kosztów inwestycyjnych, jak również wartości rezydualnej.

Należy przy tym pamiętać, że nawet jeżeli projekt nie będzie generował przychodów *sensu stricto*, ale przewiduje się, że będzie generować oszczędności kosztów operacyjnych, to należy takie oszczędności traktować jako dochód, o ile nie zostaną one skompensowane równoważnym obniżeniem dotacji na działalność operacyjną.

Gdy zatem w projekcie zdyskontowane koszty operacyjne i odtworzeniowe będą wyższe, niż zdyskontowane przychody, to nie jest to w istocie projekt generujący dochód i nie ma podstaw do obniżania mu wartości dofinansowania w oparciu o stawkę zryczałtowaną.

Jednakże należy podkreślić, że z opisanej powyżej zasady nie wynika wprost obowiązek sporządzenia projekcji przepływów pieniężnych dla każdego projektu z określonego sektora, podsektora lub rodzaju operacji, dla którego w załączniku nr V do rozporządzenia nr 1303/2013 określono stawkę zryczałtowaną. W związku z powyższym, właściwe jest podejście polegające na zobowiązaniu Wnioskodawcy do przygotowania i przedstawienia tego rodzaju projekcji w ramach wniosku o dofinansowanie wyłącznie w sytuacji, gdy chciałby on udowodnić, że dany projekt nie jest projektem generującym dochód, a zatem przysługuje mu dofinansowanie w pełnym wymiarze, jaki został przewidziany dla danej osi priorytetowej lub działania. Jeżeli wnioskodawca dobrowolnie poddaje się reżimowi stawki zryczałtowanej, tym samym godząc się na dokonanie stosownego pomniejszenia wartości dofinansowania, prezentowanie takiej projekcji byłoby bezcelowe.

W tym kontekście, należy także zwrócić uwagę na fakt, że zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020* (podrozdział 7.9 – ustalanie wartości wskaźników finansowej efektywności, pkt 3) dla wszystkich projektów inwestycyjnych, w przypadku których zastosowanie mają powyższe wytyczne, niezależnie od wartości ich całkowitych kosztów kwalifikowalnych, wymagane jest przedstawienie wskaźników finansowej efektywności inwestycji (FNPV/C i FRR/C). Zatem w przypadku projektów inwestycyjnych wnioskodawcy i tak będą musieli sporządzić przedmiotową projekcję, ponieważ wyłącznie w oparciu o nią będą w stanie określić ww. wskaźniki.

**Pytanie 4:** Czy możliwe jest, aby w ramach tego samego działania w danym programie operacyjnym wnioskodawca mógł samodzielnie podjąć decyzję, którą z metod określonych w art. 61 ust. 3 rozporządzenia nr 1303/2013 (stawki zryczałtowane lub luka w finansowaniu) wykorzystać do obliczenia maksymalnej wartości dofinansowania ze środków UE?

**Odpowiedź:** Zgodnie z zapisami art. 61 ust. 3 rozporządzenia nr 1303/2013 to instytucja zarządzająca podejmuje decyzję o wyborze danej metody obliczenia wartości dofinansowania dla projektów generujących dochód z określonego sektora, podsektora lub rodzaju operacji. Oznacza to, że jeżeli instytucja zarządzająca podejmie decyzję o zastosowaniu w swoim programie metody stawek zryczałtowanych w danym sektorze, to metoda ta ma zastosowanie do wszystkich projektów z tego sektora, które zostały uznane za generujące dochód. Nie ma zatem możliwości, aby to wnioskodawca indywidualnie decydował o zastosowaniu określonej metody obliczania wartości dofinansowania.

Zastosowanie różnych metod w ramach tego samego działania możliwe byłoby wyłącznie w przypadku, gdy łączyłoby ono projekty z różnych sektorów, podsektorów lub typów operacji. Jednak w takiej sytuacji zastosowanie określonej metody będzie wynikać z decyzji instytucji zarządzającej, a nie wnioskodawcy.

**Pytanie 5:**

**a)** Jak należy rozumieć pojęcie „indywidualnej weryfikacji potrzeb w zakresie finansowania”, o której mowa w art. 61 ust. 8 lit. c) rozporządzenia nr 1303/2013?

**b)** Czy pomoc publiczna udzielana w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej na podstawie art. 14 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 będzie wpisywać się w to pojęcie?

**Odpowiedź:**

**Ad a)** Należy wyraźnie zaznaczyć, że przedmiotowy zapis nie wskazuje wprost na wybraną formę pomocy publicznej opisaną w konkretnym dokumencie prawnym z tego obszaru tematycznego.

Dlatego też każdy przypadek występowania pomocy publicznej należy ocenić indywidualnie pod kątem tego, czy wpisuje się w sytuację opisaną w art. 61 ust. 8 lit. c) rozporządzenia nr 1303/2013.

Jakakolwiek forma pomocy publicznej, w przypadku której konieczne jest indywidualne zbadanie potrzeb w zakresie finansowania będzie spełniała przedmiotowy warunek, o ile wymóg takiego badania wynika wprost z przepisów w zakresie pomocy publicznej.

Powyższe zagadnienie było przedmiotem zapytania do Komisji Europejskiej, zadanego w kontekście wybranych form pomocy publicznej opisanych w rozporządzeniu nr 651/2014. W odpowiedzi na powyższe zapytanie Komisja Europejska wskazała, które z powyższych form pomocy publicznej korzystają z wyłączenia wskazanego w art. 61 ust. 8 lit. c) rozporządzenia nr 1303/2013, a które nie. Poniższa tabela prezentuje przedmiotowe stanowisko Komisji Europejskiej.

L.p.	Artykuł rozporządzenia nr 651/2014	Nazwa formy pomocy	Korzysta z wyłączenia wskazanego w art. 61 ust. 8 lit. c) rozporządzenia nr 1303/2013?
1.	36 ust. 5	Pomoc inwestycyjna umożliwiająca przedsiębiorstwom zastosowanie norm surowszych niż normy unijne w zakresie ochrony środowiska lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm unijnych	NIE
2.	37 ust. 3	Pomoc inwestycyjna na wcześniejsze dostosowanie do przyszłych norm unijnych	NIE
3.	38 ust. 3	Pomoc inwestycyjna na środki wspierające efektywność energetyczną	NIE
4.	40 ust. 4	Pomoc na inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji	NIE
5.	41 ust. 6	Pomoc inwestycyjna na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych	NIE
6.	46 ust. 2	Pomoc inwestycyjna na zakład produkcyjny w ramach efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych i chłodniczych	NIE
7.	46 ust. 6	Pomoc inwestycyjna na sieci dystrybucji w ramach efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych i chłodniczych	TAK
8.	47 ust. 7	Pomoc inwestycyjna na recykling i ponowne wykorzystanie odpadów	NIE
9.	48 ust. 5	Pomoc inwestycyjna na infrastrukturę energetyczną	TAK
10.	53 ust. 6	Pomoc na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego	TAK
11.	55 ust. 10	Pomoc na infrastrukturę sportową i wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną	TAK
12.	56 ust. 6	Pomoc inwestycyjna na infrastrukturę lokalną	TAK

**Ad b)** Odnosząc się do pomocy publicznej udzielanej w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej, należy stwierdzić, że rozporządzenie nr 651/2014 nie przewiduje mechanizmu, który można uznać za formę indywidualnej weryfikacji potrzeb w zakresie finansowania. Istnieje natomiast możliwość wyłączenia spod reżimu art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013 takich projektów realizowanych w

ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej, których beneficjentem są małe i średnie przedsiębiorstwa. Możliwość ta wynika z art. 61 ust. 8 lit. b) rozporządzenia nr 1303/2013.

**Pytanie 6:** W jaki sposób należy dyskutować przepływy pieniężne, które występują w latach następujących po ostatnim roku okresu odniesienia i które służą do obliczenia wartości rezydualnej?

**Odpowiedź:** Komisja Europejska nie przedstawiła w ramach rozporządzenia nr 480/2014 szczegółowej metody obliczania wartości rezydualnej w oparciu o przepływy z lat wykraczających poza okres odniesienia. W praktyce możliwe są dwa podejścia:

- a. Dyskontowanie przepływów pieniężnych z poszczególnych lat według wskaźnika dyskontowego odpowiedniego dla danego roku. W praktyce podejście takie oznacza wydłużenie okresu odniesienia o określoną liczbę lat;
- b. Zsumowanie niezdyktowanych przepływów pieniężnych z poszczególnych lat i zdyskontowanie ich według wskaźnika dyskontowego właściwego dla ostatniego roku okresu odniesienia, bądź też pierwszego roku wykraczającego poza ten okres.

Z powodu braku szczegółowych wskazań ze strony Komisji Europejskiej, należy przyjąć, że oba podejścia są prawidłowe, dlatego instytucja zarządzająca powinna samodzielnie zdecydować, który wariant będzie stosowany. Należy przy tym zapewnić takie rozwiązania systemowe, aby wnioskodawcy poszczególnych projektów (szczególnie w ramach tego samego konkursu) stosowali spójne podejście.

**Pytanie 7:** W jaki sposób wykazywać w ramach projekcji przepływów pieniężnych oszczędności kosztów operacyjnych, skoro nie jest to *stricte* przepływ pieniężny?

**Odpowiedź:** W przypadku, gdy zastosowanie ma przyrostowa metoda prezentowania przepływów pieniężnych w projekcie, porównujemy ze sobą dwa warianty: inwestycyjny (WI) i bezinwestycyjny (WO). W analizie finansowej wykazujemy przepływy z wariantu inwestycyjnego pomniejszone o przepływy z wariantu bezinwestycyjnego (WI – WO). W sytuacji, gdy mamy do czynienia z oszczędnościami kosztów operacyjnych, koszty w WI będą niższe niż w WO. Zatem w ujęciu przyrostowym koszty operacyjne będą miały wartość ujemną. Oznacza to, że w praktyce nie będą stanowiły pozycji obniżającej efektywność finansową danej inwestycji (jak koszty inwestycyjne) ale ją podwyższającą (jak przychody z działalności operacyjnej oraz wartość rezydualna).

Należy przy tym przypomnieć, że w przypadku kalkulacji dochodów w projektach generujących dochód art. 15 ust. 3 rozporządzenia delegowanego KE nr 480/2014 zobowiązuje do stosowania metody przyrostowej.

**Pytanie 8:** Zgodnie z rozdziałem 1 pkt 10 *Wytycznych w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020* dokument ten ma również zastosowanie do projektów o charakterze nieinwestycyjnym, które podlegają przepisom art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013. Czy można podać przykłady tego rodzaju projektów?

**Odpowiedź:** Zapis ten został wprowadzony z uwagi na fakt, iż art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013 nie zawiera zapisu, który ograniczałby jego stosowanie jedynie do projektów o charakterze inwestycyjnych. Możliwe jest, że projekt nieinwestycyjny będzie podlegał reżimowi art. 61, gdyż będzie generował dochody po ukończeniu i nie będzie wpisywał się w żadną z przesłanek wykluczających opisaną w ustępach 7 i 8 tego artykułu. Wówczas Wytyczne będą miały zastosowanie do takiego

projektu, ale wyłącznie w zakresie, który odnosi się do sposobu określania poziomu dofinansowania i monitorowania dochodu generowanego przez ten projekt.

Przykładem mogą być projekty badawcze z branży B+R, gdzie nie występują nakłady o charakterze inwestycyjnym, a ponadto nie ma możliwości obiektywnego określenia dochodu z wyprzedzeniem.

**Pytanie 9:** Czy analiza finansowa powinna być co do zasady sporządzana w ujęciu realnym, a jedynie w uzasadnionych przypadkach możliwe jest zastosowanie ujęcia nominalnego, czy też oba ww. podejścia są równoważne i wnioskodawca nie musi szczególnie uzasadniać tego, że przygotował analizę finansową w ujęciu nominalnym?

**Odpowiedź:** Zgodnie z zapisami *Wytycznych w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020* (Podrozdział 7.4 pkt 1 lit. a) analiza finansowa, o ile to możliwe i uzasadnione, powinna być przeprowadzona w cenach stałych (w ujęciu realnym). Instytucja zarządzająca w uzasadnionych przypadkach może dopuścić możliwość przeprowadzenia analizy finansowej w cenach bieżących (ujęciu nominalnym). W związku z powyższym, wnioskodawca powinien uzasadnić fakt przeprowadzenia analizy finansowej w oparciu o wartości nominalne.

**Pytanie 10:** Czy w przypadku, gdy w projekcie, w którym zastosowanie ma metoda luki w finansowaniu i w którym występuje konieczność pomniejszenia wydatków kwalifikowalnych o dochód wygenerowany w fazie inwestycyjnej (zgodnie z podejściem opisanym w art. 61 ust. 3 rozporządzenia nr 1303/2013), dochód, o który należy pomniejszyć wydatki kwalifikowalne powinien zostać przyporządkowany *pro rata* do kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych części kosztu inwestycji?

**Odpowiedź:** Tak. Wynika to z zapisów Podrozdziału 11.1 pkt 2 lit. a) *Wytycznych w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020*.

**Pytanie 11:** Czy dochód, który w przypadku zastosowania metody luki w finansowaniu jest odejmowany od wydatków kwalifikowalnych, powinien być ujmowany według wartości zdyskontowanej, czy niezdykontowanej?

**Odpowiedź:** Zapisy art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013 nie wskazują na to, aby dochód ten był zdyskontowany, zatem należy przyjąć, że powinien on być ujmowany w wartościach niezdykontowanych.

**Pytanie 12:** W jaki sposób wykazywać koszty inwestycyjne i odtworzeniowe wynikające ze scenariusza bez inwestycji (projektu UE) w ramach różnicowego (przyrostowego) modelu finansowego stosowanego do obliczenia wskaźników efektywności finansowej oraz kalkulacji luki w finansowaniu?

**Odpowiedź:** Metoda różnicowa polega na oszacowaniu przyszłych przepływów pieniężnych w dwóch scenariuszach – inwestycyjnym i bez inwestycji (projektu UE). Analiza finansowa powinna pokazywać koszty i przychody wynikające z pierwszego scenariusza, pomniejszone o koszty i przychody wynikające ze scenariusza drugiego<sup>1</sup>. Zgodnie z Wytycznymi MliR, w scenariuszu bez inwestycji (projektu UE) należy ująć wszystkie nakłady inwestycyjne, operacyjne i odtworzeniowe, które

---

<sup>1</sup> Metoda różnicowa została szczegółowo opisana w Przewodniku AKK na stronach 16-17 (wersja anglojęzyczna).

beneficjent poniósłby w danym okresie odniesienia oraz przychody, które uzyskałby w tym okresie, w sytuacji, gdyby nie zrealizował inwestycji (projektu UE). Scenariusz ten powinien charakteryzować się możliwie najwyższym stopniem prawdopodobieństwa.

Należy przy tym pamiętać, że zgodnie z Przewodnikiem AKK (s. 34) scenariusz ten powinien zakładać ponoszenie wszelkich kosztów, koniecznych do zapewnienia minimalnego poziomu świadczonych usług. Zatem w niektórych przypadkach, oprócz typowych kosztów operacyjnych i odtworzeniowych związanych z bieżącym utrzymaniem infrastruktury, scenariusz bez inwestycji (kontrfaktyczny) powinien zakładać poniesienie określonych nakładów inwestycyjnych, umożliwiających funkcjonowanie danej infrastruktury w taki sposób, aby jej możliwości techniczne były w stanie sprostać rosnącemu popytowi. W tym kontekście należy podkreślić, że w przypadku kalkulacji luki w finansowaniu istotne znaczenie będzie miało to, czy dany koszt, które przewidujemy w scenariuszu bez inwestycji (projektu UE), zakwalifikujemy do kategorii nakładów inwestycyjnych, czy też odtworzeniowych.

Do kategorii nakładów inwestycyjnych zaliczyć należy wszelkie koszty, które wykraczają poza standardowe odtworzenie wartości użytkowej środka trwałego. Natomiast do kosztów odtworzeniowych zalicza się wszelkie koszty odtworzenia wyposażenia krótkotrwałego poniesione w danym okresie odniesienia.

W zależności od tego, czy dany koszt zakwalifikujemy w kalkulacji luki w finansowaniu do nakładów inwestycyjnych (DIC), czy też do kosztów, które zgodnie z rozporządzeniem 480/2014 pomniejszają przychód w projekcie (czyli po stronie DNR), uzyskamy różną wartość procentową wskaźnika luki w finansowaniu (R). W związku z tym, podejście w powyższym zakresie, które zostanie zastosowane przez wnioskodawcę w kalkulacji luki w finansowaniu, powinno być przez niego szczegółowo uzasadnione. Należy przy tym podkreślić, że w przypadku całkowitych kosztów kwalifikowalnych (EC), które są korygowane o wskaźnik luki w finansowaniu (R) w celu określenia dotacji UE, **nie stosujemy** ujęcia różnicowego.

**Pytanie 13:** Który spośród kursów wymiany EUR/PLN publikowanych na stronie internetowej Narodowego Banku Polskiego należy zastosować w obliczeniach dot. projektów inwestycyjnych, w tym dla ustalenia, czy dany projekt przekracza próg dużego projektu wskazany w art. 100 rozporządzenia nr 1303/2013?

**Odpowiedź:** Przy prowadzeniu ww. obliczeń należy korzystać z kursów wymiany EUR/PLN określanych na stronie internetowej Narodowego Banku Polskiego jako „kursy średnioważone walut obcych w złotych”. Przedmiotowe kursy uwzględniają również dni wolne od pracy przypadające w danym miesiącu (poprzez rozciągnięcie kursu z poprzedzającego dnia roboczego na dany dzień wolny od pracy), dzięki czemu lepiej oddają średniomiesięczną wartość kursu.

Zmiana podejścia w tym zakresie (Wytyczne wskazują na konieczność korzystania z „kursów średnich miesięcznych”) wynika z faktu, iż NBP zmienił sposób prezentowania danych dot. kursu wymiany walut w ten sposób, że tabelę kursów średnich miesięcznych zastąpiła tabela „kursów średnioważonych walut obcych w złotych”.

**Pytanie 14:** Czy poniżej wskazane rodzaje przepływów pieniężnych w projekcie należy zakwalifikować jako przychód w rozumieniu art. 61 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013, czy też jako transfery środków finansowych, o których mowa art. 16 rozporządzenia delegowanego nr 480/2014?

1. Wpływy z kontraktów z NFZ, będące refundacją konkretnych usług medycznych świadczonych przez zakłady opieki zdrowotnej bezpośrednio w wyniku realizacji projektu (np. w wyniku zakupu sprzętu medycznego);
2. Dopłaty z budżetu państwa do biletów ulgowych;

3. Wpływy z opłaty za dostępność na rzecz partnera prywatnego (operatora infrastruktury) w ramach formuły ppp, w sytuacji, gdy beneficjentem projektu jest partner prywatny.

**Odpowiedź:**

Ad 1. Transfery na rzecz projektu z krajowego systemu ubezpieczeń (np. z NFZ) mogą zostać uznane za przychód w rozumieniu art. 61 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013 tylko w przypadku, gdy stanowią odpłatność za usługę wyświadczoną bezpośrednio na rzecz podmiotu przekazującego transfer. W przypadku transferu z NFZ taka sytuacja będzie miała miejsce np. w sytuacji, gdy w ramach projektu na rzecz funduszu świadczone są usługi np. o charakterze badawczym (w zakresie statystyki). Przychodu nie stanowią natomiast takie transfery, które są przekazywane przez fundusz na rzecz projektu w zamian za usługi medyczne świadczone na rzecz pacjentów opłacających odpowiednią składkę zdrowotną.

Ad 2. Dopłat do biletów ulgowych (np. komunikacji miejskiej) ze środków publicznych nie należy traktować jako przychód w rozumieniu art. 61 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013, ponieważ instytucja przekazująca je na rzecz beneficjenta projektu nie jest bezpośrednim użytkownikiem usług zapewnianych przez projekt.

Ad 3. Wpływy z opłaty za dostępność na rzecz partnera prywatnego (operatora infrastruktury) w ramach formuły ppp stanowią przychód w rozumieniu art. 61 rozporządzenia 1303/2013, gdyż w tym przypadku podmiot publiczny traktowany jest jako użytkownik usług świadczonych przez partnera prywatnego w ramach umowy ppp.

**Pytanie 15:** Na jakim poziomie, w przypadku projektów charakteryzujących się złożoną strukturą wdrażania, gdzie beneficjent i jednostka realizująca projekt to dwa różne podmioty, powinno następować „równoważne zmniejszenie dotacji na działalność”, o którym mowa w art. 61 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013?

Dla przykładu, czy prawidłowa jest następująca interpretacja:

Gmina realizuje projekt termomodernizacji budynku szkoły publicznej (jednostka organizacyjna, podległa gminie, w całości finansowana z budżetu gminy). W wyniku realizacji projektu wystąpiły oszczędności kosztów operacyjnych związane z wydatkami na ogrzewanie ww. szkoły, wynoszące 200 tys. zł w ujęciu rocznym. Zastosowanie proponowanego podejścia oznacza, że gmina zmniejsza dotację przekazywaną na pokrycie kosztów ogrzewania budynku ww. szkoły o co najmniej 200 tys. zł, tym samym powodując, że w projekcie nie występują dochody. W takim przypadku środki, które gmina zaoszczędziła dzięki redukcji dotacji operacyjnej, mogą być przez nią przeznaczone na inne cele publiczne. Nie ma natomiast konieczności odpowiedniego obniżenia dotacji, którą gmina otrzymuje z budżetu państwa w związku z realizacją zadań oświatowych do których jest przez państwo zobowiązana.

**Odpowiedź:** Powyższa interpretacja jest prawidłowa. W przedmiotowym kontekście najważniejsze znaczenie ma fakt, czy wpływająca do projektu (w praktyce do jego operatora) dotacja na działalność ulegnie pomniejszeniu o kwotę wynikającą z oszczędności. Jeśli tak, oszczędności kosztów operacyjnych nie będą stanowiły dochodu, bez względu na to, czy dotacja wpływająca do beneficjenta (np. do gminy z budżetu państwa) również zostanie zredukowana.

Z odmienną sytuacją będziemy mieli do czynienia, gdy gmina w ramach danego projektu będzie realizowała plan obejmujący swym zakresem szereg działań inwestycyjnych w danej miejscowości, których celem jest poprawa infrastruktury szkół. Wówczas należy dokonać obniżenia dotacji, którą otrzymuje gmina (np. dotacji oświatowej z budżetu państwa) na działalność będącą przedmiotem projektu. Wynika to z tego, że w tym przypadku oszczędności kosztów operacyjnych zostały wygenerowane w ramach ww. planu inwestycyjnego, który jednocześnie stanowi operację generującą dochód po ukończeniu w rozumieniu art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013.



**Pytanie 16:** Jak należy postępować z dochodem wygenerowanym w fazie inwestycyjnej projektów, w przypadku których nie ma możliwości obiektywnego określenia przychodu z wyprzedzeniem, o których mowa w art. 61 ust. 6 rozporządzenia nr 1303/2013 (tzw. dochód incydentalny)?

**Odpowiedź:** W przypadku tego typu projektów dochód wygenerowany w terminie do trzech lat po zakończeniu operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu operacyjnego określonego w przepisach dot. poszczególnych funduszy, w zależności od tego, który termin nastąpi wcześniej, należy odliczyć od wydatków kwalifikowalnych. Przedmiotowego odliczenia należy dokonać niezależnie od tego, w jakiej fazie wdrażania projektu dochód ten został wygenerowany (inwestycyjnej czy operacyjnej). Dotyczy to także dochodów incydentalnych.

**Pytanie 17:** Jak w praktyce należy stosować rozwiązanie wskazane w art. 61 ust. 5 rozporządzenia nr 1303/2013, tj. zmniejszenie maksymalnej stopy dofinansowania w oparciu o zryczałtowane procentowe stawki dochodów?

**Odpowiedź:** Rozwiązanie to może zostać zastosowane, na wyraźne żądanie państwa członkowskiego, wyłącznie w momencie przyjęcia programu operacyjnego. W związku z powyższym, przedmiotowego pomniejszenia nie można zastosować na późniejszym etapie, również w odniesieniu do działania, np. poprzez wprowadzenie odnośnych zapisów do treści szczegółowego opisu osi priorytetowych lub dokumentacji konkursowej.

**Pytanie 18:** Jakie tryby postępowania na wybór partnera prywatnego spełniają kryteria „uczciwej, przejrzystej i otwartej procedury”, o której mowa w punkcie 2.2.3 Załącznik III do rozporządzenia nr 2015/207, a tym samym wyłączają konieczność wykazywania we wniosku o dofinansowanie wskaźnika finansowej wewnętrznej stopy zwrotu z kapitału prywatnego (FRR Kp)? Czy kryteria te spełnia tryb dialogu konkurencyjnego?

**Odpowiedź:** W przedmiotowe warunki wpisuje się każdy tryb, który zapewnia uczciwą, przejrzystą i otwartą procedurę konkurencyjną zgodnie z przepisami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 marca 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE. Zgodnie z art. 30 wyżej wymienionego aktu prawnego takim trybem jest również dialog konkurencyjny.

**Pytanie 19:** Jakie przedsięwzięcia wpisują się w sektor „Infrastruktury biznesu”, o którym mowa w Załączniku I do rozporządzenia delegowanego nr 480/2014? Czy realizacja tego typu projektów jest możliwa wyłącznie w ramach celu tematycznego nr 3 - wzmacnianie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR)?

**Odpowiedź:** Przepisy w zakresie europejskich funduszy strategicznych i inwestycyjnych nie zawierają definicji niniejszego pojęcia. Bazując na powszechnie stosowanych definicjach można wskazać, że infrastruktura biznesu to „środki trwałe umożliwiające prowadzenie działalności gospodarczej lub wykorzystywane do jej prowadzenia”.

W kontekście okresów odniesienia wskazanych w Załączniku I do rozporządzenia delegowanego nr 480/2014 należy podkreślić, że do sektora infrastruktury biznesu powinny zostać zaliczone projekty spełniające ww. definicję, które nie wpisują się w żaden z pozostałych sektorów wskazanych w tym załączniku.

W sytuacji, gdy dany projekt wpisuje się jednocześnie w sektor infrastruktury biznesu oraz jakkolwiek inny sektor, wybór okresu odniesienia, jaki należy zastosować powinien zostać dokonany na podstawie tego, który z sektorów jest dominującym w danym projekcie, patrząc

przez pryzmat celów programu operacyjnego, w ramach którego projekt ma uzyskać wsparcie. W przypadku wątpliwości, co do wyboru okresu odniesienia do zastosowania w projekcie, należy dokonać wyboru okresu dłuższego.

Ponadto, pojęcia „infrastruktura biznesu” nie należy utożsamiać wyłącznie z projektami dotyczącymi wzmocnienia konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw planowanymi do realizacji w ramach powyższego celu tematycznego. Wsparcie na rzecz projektów wpisujących się w sektor „infrastruktury biznesu” jest możliwe nie tylko w ramach celu tematycznego nr 3.

**Pytanie 20:** Jak należy postąpić w przypadku pojawienia się dochodu w fazie operacyjnej projektu, który na etapie zawarcia umowy o dofinansowanie nie stanowił projektu generującego dochód w rozumieniu art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013?

**Odpowiedź:**

Przepisy art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013 nie nakładają na instytucje systemu wdrażania obowiązku monitorowania dochodowości tego typu projektów. Tym niemniej zaleca się, aby beneficjent został zobowiązany w umowie o dofinansowanie do poinformowania odpowiedniej instytucji o wystąpieniu dochodu. Wynika to z faktu, iż wygenerowanie dochodu może wiązać się z naruszeniem zasad dotyczących trwałości projektu. Taka sytuacja może mieć miejsce wówczas, gdy dochód zostanie wygenerowany w następstwie istotnej zmiany wpływającej na charakter operacji, jej cele lub warunki wdrażania, która mogłaby doprowadzić do naruszenia jej pierwotnych celów (por. art. 71 ust. 1 lit. c).

Co ważne, zgłoszeniu powinien podlegać tylko taki dochód, którego wystąpienie sprawi, że dany projekt wejdzie w reżim art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013. Dla przykładu:

- W projekcie pojawił się przychód, który nie został uwzględniony na etapie wniosku o dofinansowanie, jednakże ze sporządzonej projekcji finansowej wynika, że nie będzie on przewyższał kosztów operacyjnych projektu w przyjętym okresie odniesienia. W związku z powyższym, w projekcie nie wystąpił dochód, a zatem przedsięwzięcie to nie stanowi operacji generującej dochód po ukończeniu;

- W fazie operacyjnej projektu wystąpił dochód (przychody będą przewyższały koszty operacyjne), jednakże całkowity koszt kwalifikowalny projektu stanowi równowartość 800 000 EUR. Projekt nie będzie stanowił operacji generującej dochód po ukończeniu, ponieważ jego całkowity koszt kwalifikowalny nie przekracza równowartości 1 mln EUR (zgodnie z art. 61 ust. 7 rozporządzenia nr 1303/2013 możliwe jest uznanie tego projektu za generujący dochód po ukończeniu, jeśli projekt zostanie zawarty w priorytecie, dla którego poziom dofinansowania określono na podstawie art. 61 ust. 5 rozporządzenia nr 1303/2013).

Nie zaleca się zatem, aby obowiązkiem informowania instytucji systemu wdrażania o wystąpieniu dochodu obejmować projekty, które podlegają wyłączeniu spod zasad ww. przepisu, o ile przedmiotowy obowiązek nie będzie wynikał z innych przepisów, np. dotyczących pomocy publicznej.

W związku z powyższym, w przypadku przekazania przez beneficjenta przedmiotowej informacji, konieczne może okazać się dokonanie ponownego obliczenia wartości dofinansowania, biorąc pod uwagę zarówno dochód już wygenerowany, jak i szacunki co do dochodu, jaki projekt może wygenerować w przyszłości. W takiej sytuacji zastosowanie będzie miała jedna z metod obliczania wartości dofinansowania wskazanych w art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013, tj. metoda luki w finansowaniu, metoda zryczałtowanych procentowych stawek dochodów lub metoda właściwa dla projektów, w przypadku których nie ma możliwości obiektywnego określenia przychodu z wyprzedzeniem.

Ponadto, należy pamiętać, że zgodnie z postanowieniami Podrozdziału 11.1, pkt 2 lit. a) *Wytycznych w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020* „[...]jeżeli zostanie wykazane (np. w wyniku przeprowadzenie kontroli trwałości projektu), iż beneficjent na etapie analizy finansowej, w celu zmaksymalizowania dotacji UE, celowo nie doszacował dochodu generowanego przez projekt w fazie operacyjnej lub celowo przeszacował koszty inwestycyjne projektu, sytuację taką można traktować jako nieprawidłowość, do której zastosowanie będą miały art. 143 i nast. rozporządzenia nr 1303/2013”.

**Pytanie 21:** Jak należy postąpić w przypadku pojawienia się nowego źródła dochodów lub wystąpienia zmiany w polityce taryfowej projektów generujących dochód po ukończeniu, w których wartość dofinansowania została ustalona w oparciu o metodę luki w finansowaniu?

**Odpowiedź:** Konieczne może okazać się zastosowanie podejścia analogicznego do opisanego w ramach odpowiedzi na pytanie 20, a zatem dokonanie ponownego obliczenia luki w finansowaniu. Podejście to znajdzie zastosowanie w sytuacji, gdy pojawienie się nowego źródła dochodu lub zmiana w polityce taryfowej w istotny sposób zmienia charakter projektu, jego cele lub warunki wdrażania, a co za tym idzie, narusza zasadę trwałości projektu.

Przesłanką do ponownego obliczenia luki w finansowaniu nie będzie z pewnością zmiana poziomu dochodów wynikająca z przepisów obowiązującego prawa i zmian makroekonomicznych, niezależnych od beneficjenta.

Z drugiej strony, należy pamiętać, że jeśli zostanie wykazane, że beneficjent na etapie wnioskowania o dofinansowanie celowo nie doszacował dochodu generowanego w fazie operacyjnej projektu lub celowo zawiążył koszty inwestycyjne związane z projektem, sytuacja taka może zostać potraktowana jako nieprawidłowość. W takim przypadku może wystąpić konieczność zastosowania przepisów art. 143 i kolejnych rozporządzenia nr 1303/2013.

**Pytanie 22:** W jaki sposób należy dokonać pomniejszenia wydatków kwalifikowalnych projektu o dochód, który wystąpi na etapie realizacji projektu generującego dochód (zgodnie z art. 61 ust. 3 rozporządzenia nr 1303/2013)?

**Odpowiedź:** Na wstępie należy zaznaczyć, że konieczność pomniejszenia wydatków kwalifikowalnych o dochód w oparciu o zasadę opisaną w ostatnim akapicie art. 61 ust. 3 rozporządzenia nr 1303/2013 zachodzi w odniesieniu do takich projektów, w przypadku których wartość dofinansowania oszacowano w oparciu o metodę luki w finansowaniu. Projektów, w których wartość dofinansowania określona została przy wykorzystaniu zryczałtowanych procentowych stawek dochodów, nie należy obejmować procedurami monitorowania dochodów. W przypadku projektów, w których nie ma możliwości obiektywnego określenia przychodu z wyprzedzeniem, kwestię uwzględniania dochodu wygenerowanego na etapie realizacji rzeczowej oraz późniejszego wdrażania reguluje natomiast art. 61 ust. 6 rozporządzenia nr 1303/2013 (patrz: pytanie nr 16).

Dodatkowo, należy pamiętać, że wydatki kwalifikowalne projektu pomniejsza się wyłącznie o taki dochód, który nie został uwzględniony na etapie obliczenia poziomu luki w finansowaniu. Pozwoli to na uniknięcie podwójnego uwzględniania tego samego dochodu.

Pomniejszenie to, zgodnie z art. 63 ust. 3 rozporządzenia nr 1303/2013, powinno nastąpić nie później niż na etapie wniosku o płatność końcową. Zaleca się jednak, aby powyższego pomniejszenia dokonywać na wcześniejszym etapie, tak aby możliwe było wykorzystanie środków uwolnionych w wyniku obniżenia wartości dofinansowania takich projektów. W tym celu zastosować można podejście analogiczne do rozwiązania stosowanego w przypadku, gdy w projekcie zmniejszyły się koszty kwalifikowalne (EC), tzn. zobowiązanie beneficjenta do

ponownego obliczenia wysokości dofinansowania. Przedmiotowe rozwiązanie zostało szczegółowo opisane w podrozdziale 11.2 pkt 4) Wytucznych.

Ponowne obliczenie poziomu dofinansowania, o którym mowa powyżej powinno zostać przeprowadzone według następującego wzoru:

$$\text{Dotacja UE} = (\text{EC} - \text{NR}) * \text{R} * \text{MaxCRpa}$$

gdzie:

- **EC** - całkowite (niezdyskontowane) koszty kwalifikowalne projektu
- **NR** – dochód wygenerowany po zawarciu umowy o dofinansowanie
- **R** - wskaźnik luki w finansowaniu obliczony na etapie składania wniosku o dofinansowanie
- **MaxCRpa** - maksymalna wielkość współfinansowania określona dla osi priorytetowej w decyzji Komisji przyjmującej program operacyjny (art. 60 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013). W przypadku, w którym w ramach priorytetu zróżnicowany został poziom dofinansowania w poszczególnych działaniach lub konkursach ze względu na rodzaj projektu/beneficjenta, stosuje się stopę dofinansowania właściwą dla danego rodzaju projektu/beneficjenta w ramach określonego działania lub konkursu. Podział środków pomiędzy działania oraz rodzaj projektu/beneficjenta w ramach szczegółowego opisu priorytetów oraz poziomy dofinansowania są określone przez właściwą instytucję zarządzającą.

Na potrzeby przedmiotowej kalkulacji dochód wygenerowany przez projekt po zawarciu umowy o dofinansowanie (NR) powinien zostać przyporządkowany *pro rata* do kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych kosztów projektu. Dla przykładu:

Jeśli dany projekt wygenerował dochód w wysokości 1,8 mln zł, całkowity koszt projektu wyniósł 12 mln zł, a koszty kwalifikowalne wyniosły 11 mln zł, dochód przyporządkowany do kosztów kwalifikowalnych wyniesie 1,65 mln zł, natomiast przyporządkowany do kosztów niekwalifikowalnych – 0,15 mln zł [ $1,8 \text{ mln zł} * (11 \text{ mln zł} / 12 \text{ mln zł}) = 1,65 \text{ mln zł}$ ].

Nie można wykluczyć, że w ramach projektu zbiegnie się w czasie konieczność pomniejszenia kosztów kwalifikowalnych o dochód nieuwzględniony w ramach kalkulacji luki w finansowaniu oraz ponownego obliczenia wartości dofinansowania w związku ze zmniejszeniem się wartości całkowitych kosztów kwalifikowalnych (EC). W takim przypadku możliwe jest połączenie tych procesów poprzez ustalenie wartości dofinansowania zgodnie z ww. wzorem, przyjmując wartość całkowitych kosztów kwalifikowalnych (EC) właściwą dla momentu przeprowadzenia obliczenia.